

Pro Vocem

Probationer's Voices Reviving Memories

Co-funded by
the European Union

Realități trăite de persoanele de etnie Romă din serviciile de probațiune din România

MINISTERUL JUSTITIEI
DIRECȚIA NAȚIONALĂ DE PROBAȚIUNE

“Finanțat de Uniunea Europeană. Părerile și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului/autorilor și nu reflectă neapărat opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură. Nici Uniunea Europeană, nici EACEA nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.”

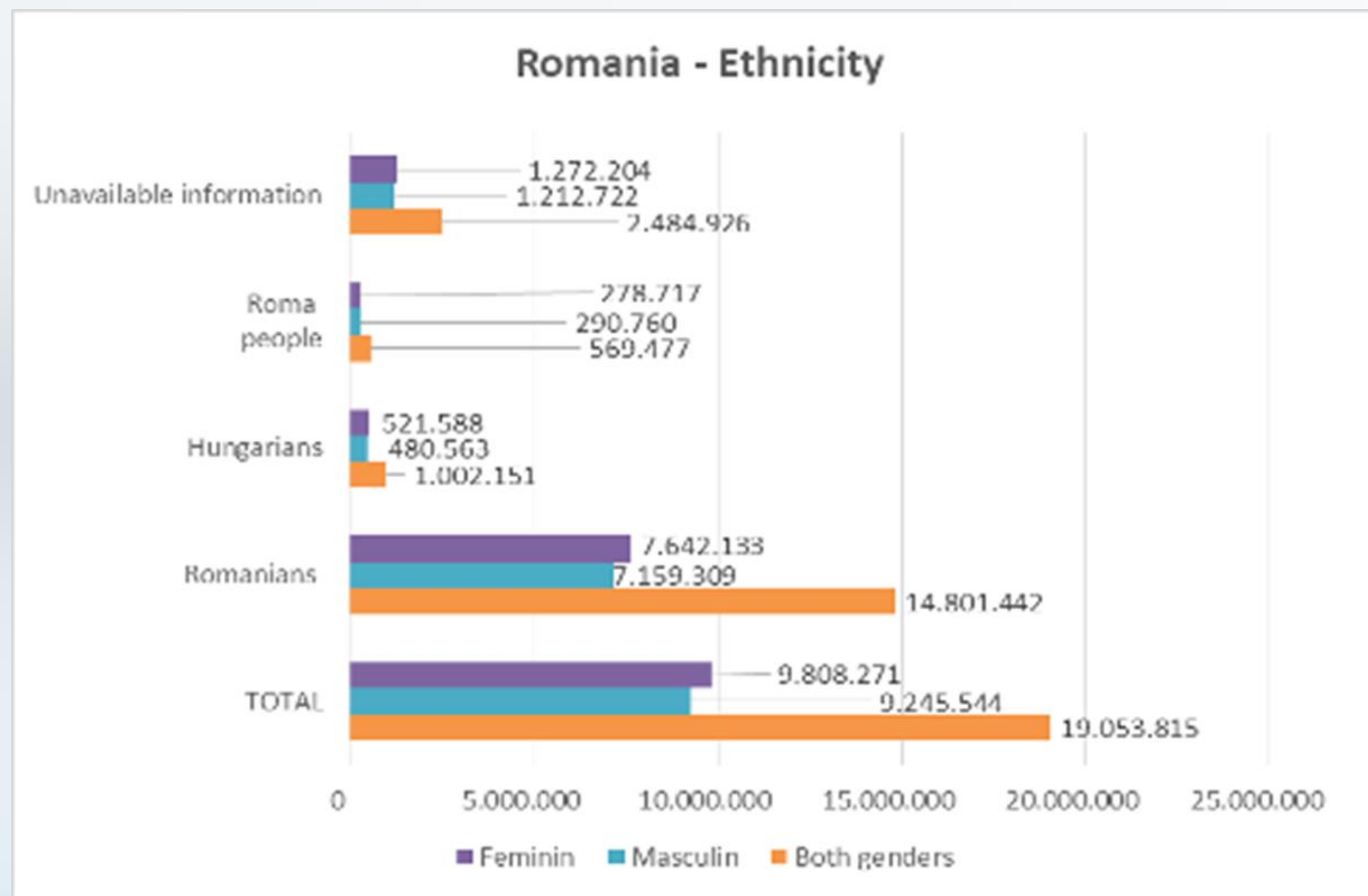
Content

- **Statistici naționale**
- **Istoric al etnicilor Romi în România**
- **Cercetarea PRO VOCEM**
- **Studiu de caz**
- **Masa rotundă**

Etnicii Romi

Statistici naționale

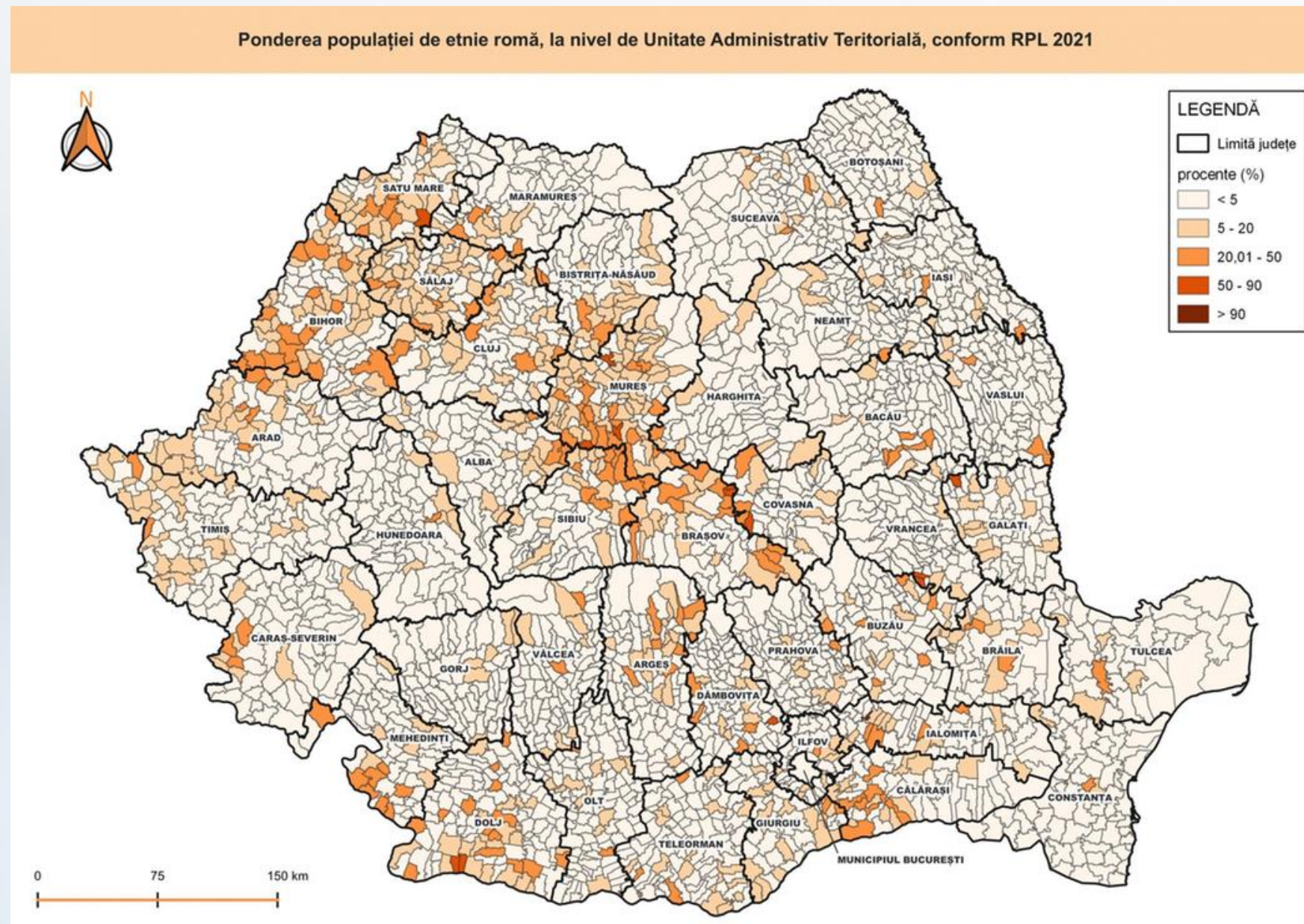
O parte semnificativă din populația totală a României (aprox. 3% conform Recensământului Național din 2021). A treia entitate etnică din România, poate chiar a doua.

Sursa: INS, Recensământul Populației și Locuințelor 2021, date provizorii

Etnicii Romi

Statistici naționale

Procentul de 3%, reprezentat de populația romă, rezultat din Recensământul Național al României din 2021, este oarecum controversat, fiind considerat prea mic în comparație cu realitatea.

Sursa: INS, 2021, Reprezentarea densității etnice rome în România

3%

Recensământ

8%

Date DNP

Cercetări și informații limitate privind reprezentarea și experiențele etniei rome în sistemul de justiție penală și în serviciile de probațiune.

Cel mai mare grup etnic și cultural minoritar cu care lucrează Serviciile de Probațiune din România.

Istoric al etnicilor Romi în România

Origini și perioada de sclavie

Origini

- Romii sunt o populație de origine indiană.
- Au migrat în Balcani și mai târziu în Țara Românească, Moldova și Transilvania..

Perioada de sclavie (Evul Mediu- 1856)

- Romii erau înrobiți de către prinți, boieri și mănăstiri.
- Puteau fi vânduți sau donați și aveau drepturi foarte limitate.
- Principale îndeletniciri: agricultură
                                            meșteșuguri (în special fierari)
                                            muzică/creație și meserii manuale

Sclavia a fost abolită în 1856.

Istoric al etnicilor Romi în România

Romii în secolul 20

Al doilea Război Mondial

- Romii au fost persecutați în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.
- Mulți au fost deportați în lagăre de concentrare precum Auschwitz.
- Peste 25.000 de romi din România au fost deportați în Transnistria.

Perioada comunistă

- Romii nu erau recunoscuți oficial ca minoritate etnică.
- Politici care vizau asimilarea forțată și pierderea identității culturale.

Istoric al etnicilor Romi în România

Romii după 1989

Perioada postcomunistă

- Romii au fost recunoscuți oficial ca minoritate etnică.
- Dezvoltarea organizațiilor rome și reprezentarea politică.

Provocări actuale

- Sărăcia și excluziunea socială.
- Nivel scăzut de educație.
- Acces dificil la locuri de muncă și servicii.

Istoria romilor este marcată de migrație, marginalizare și reziliență..

Cercetarea PRO VOCEM

2025, Romania

Scop

Explorarea experiențelor de rasism și discriminare, excluziune socială, interacțiunea cu serviciile de probațiune și memoria istorică.

Obiective specifice

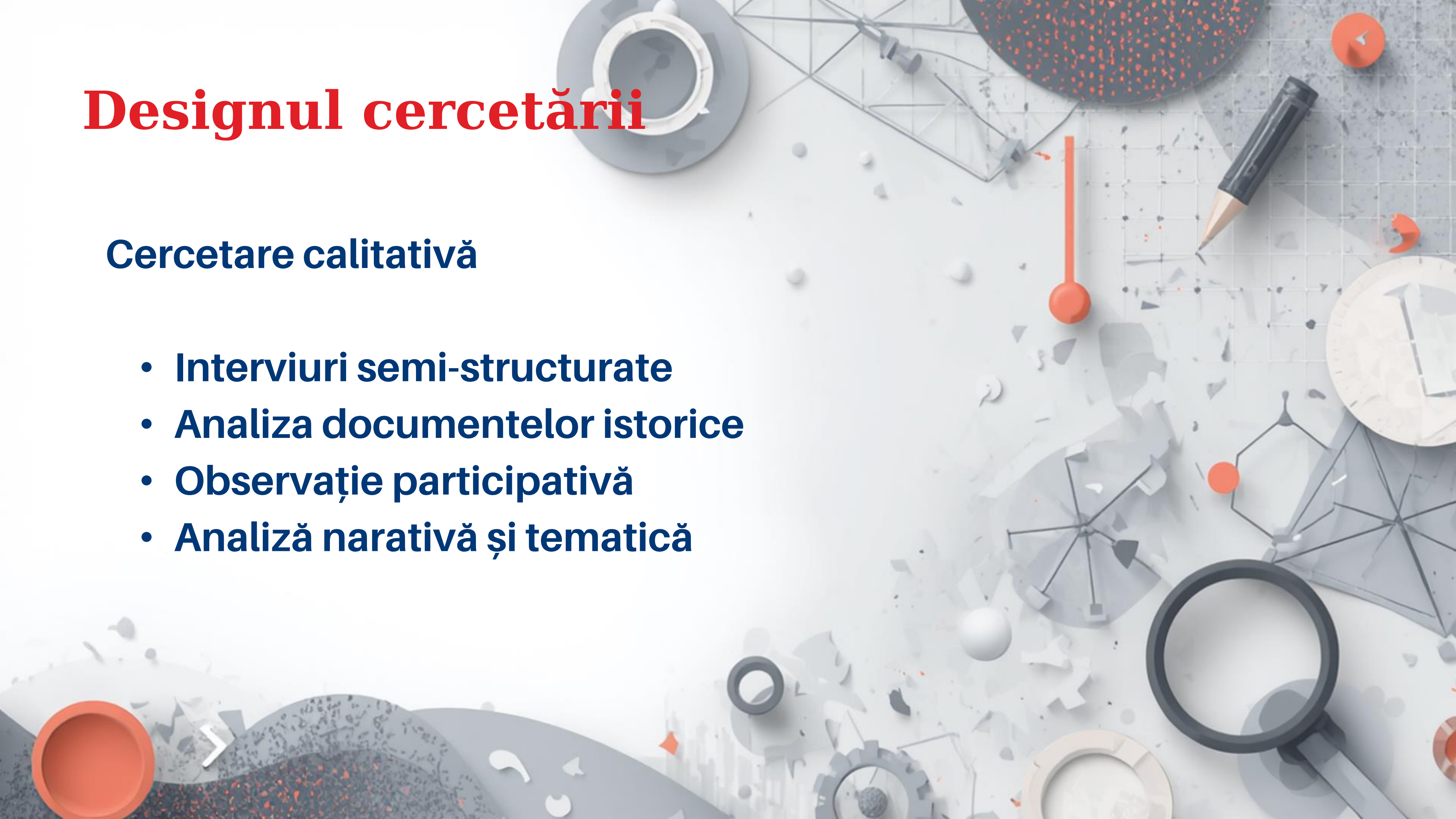
- Identificarea experiențelor de discriminare.
- Înțelegerea influențelor istorice.
- Amplificarea vocilor etnicilor romi.
- Îmbunătățirea intervențiilor în probațiune.

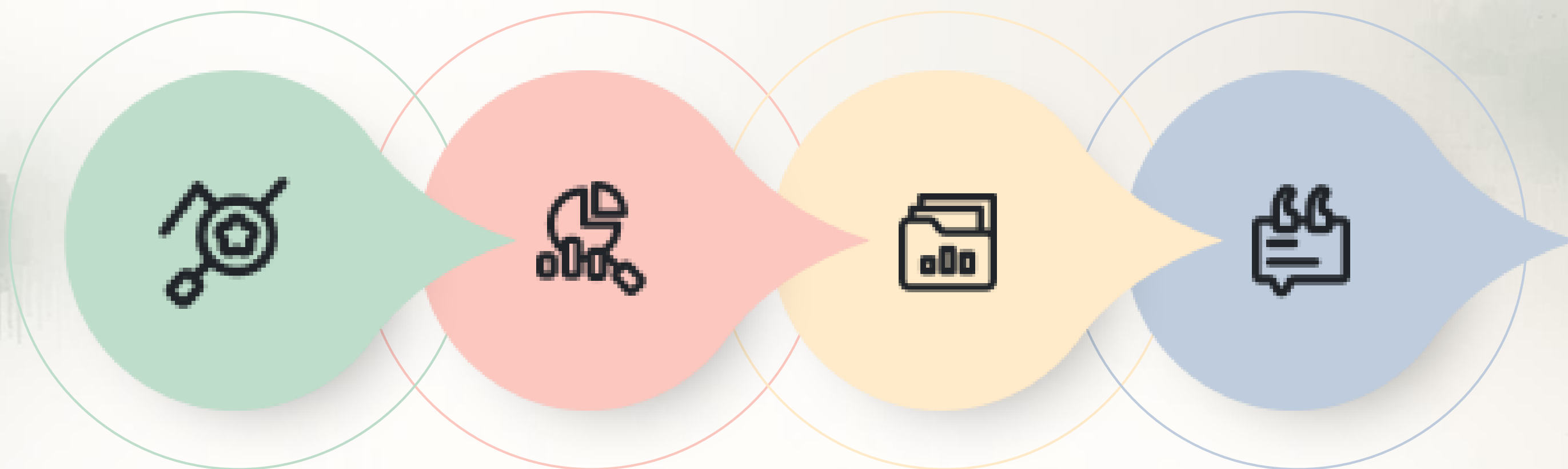
Designul cercetării

Cercetare calitativă

- **Interviuri semi-structurate**
- **Analiza documentelor istorice**
- **Observație participativă**
- **Analiză narativă și tematică**

Analiza tematică

Date primare

82 de etnici romi
intervievați

**Codare inițială și
definirea
temelor
principale**

**Gruparea
perspectivelor**

Raport

Eșantionare

Grup țintă: Persoane de etnie romă aflate în probațiune și membrii de familie ai acestora

Criterii de includere: Persoane de etnie romă care au avut contact cu sistemul de probațiune în calitate de persoane supravegheate (bărbați și femei) și membrii familiilor acestora, cu accent pe persoanele de gen feminin; vârstă - peste 18 ani.

Metoda de eșantionare: intențională + bulgăre de zăpadă

Participanți

82 de persoane de etnie romă aflate în probațiune și membri ai familiilor lor

4 județe: Constanța, Ilfov, Ialomița, Timiș

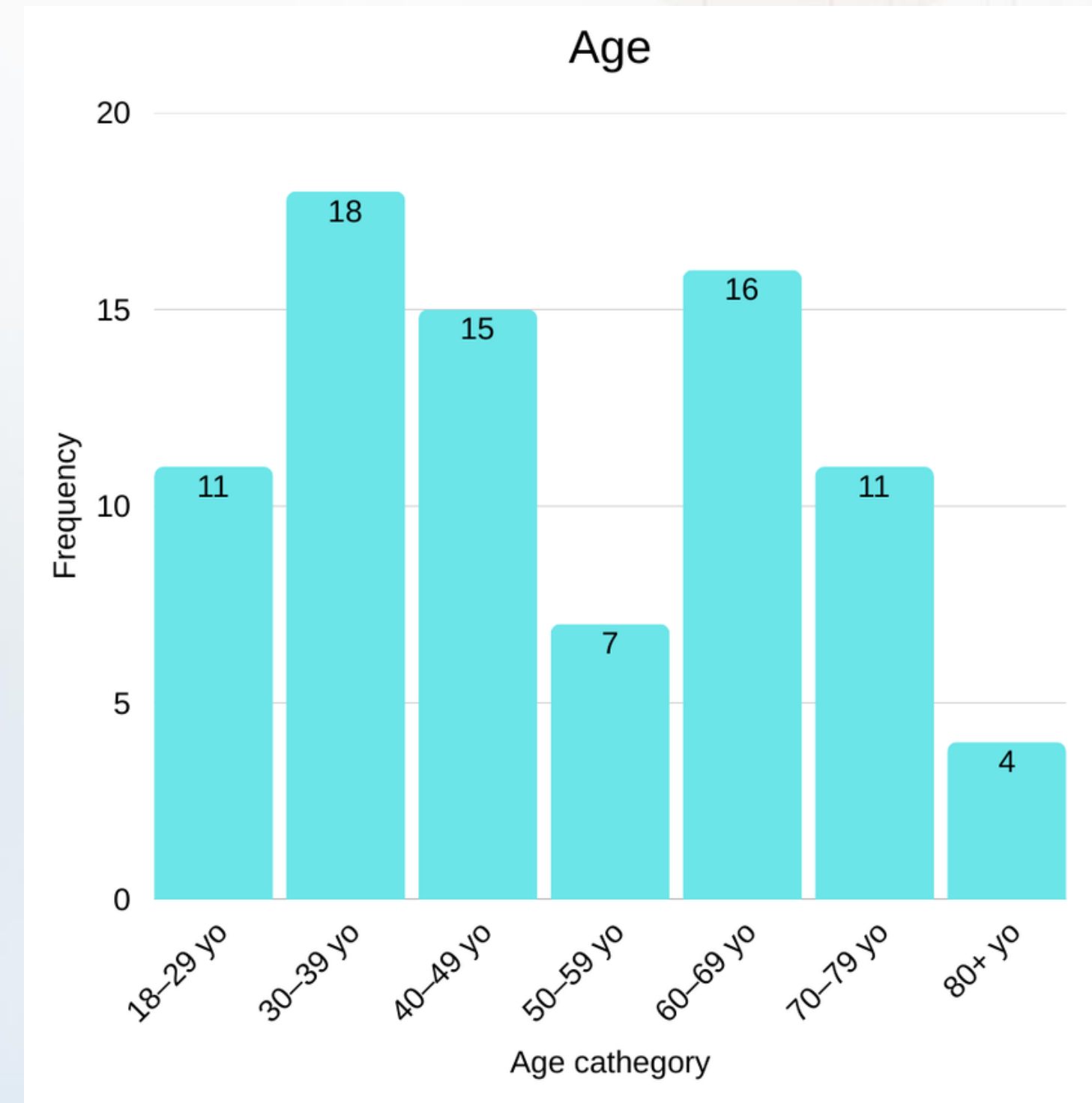
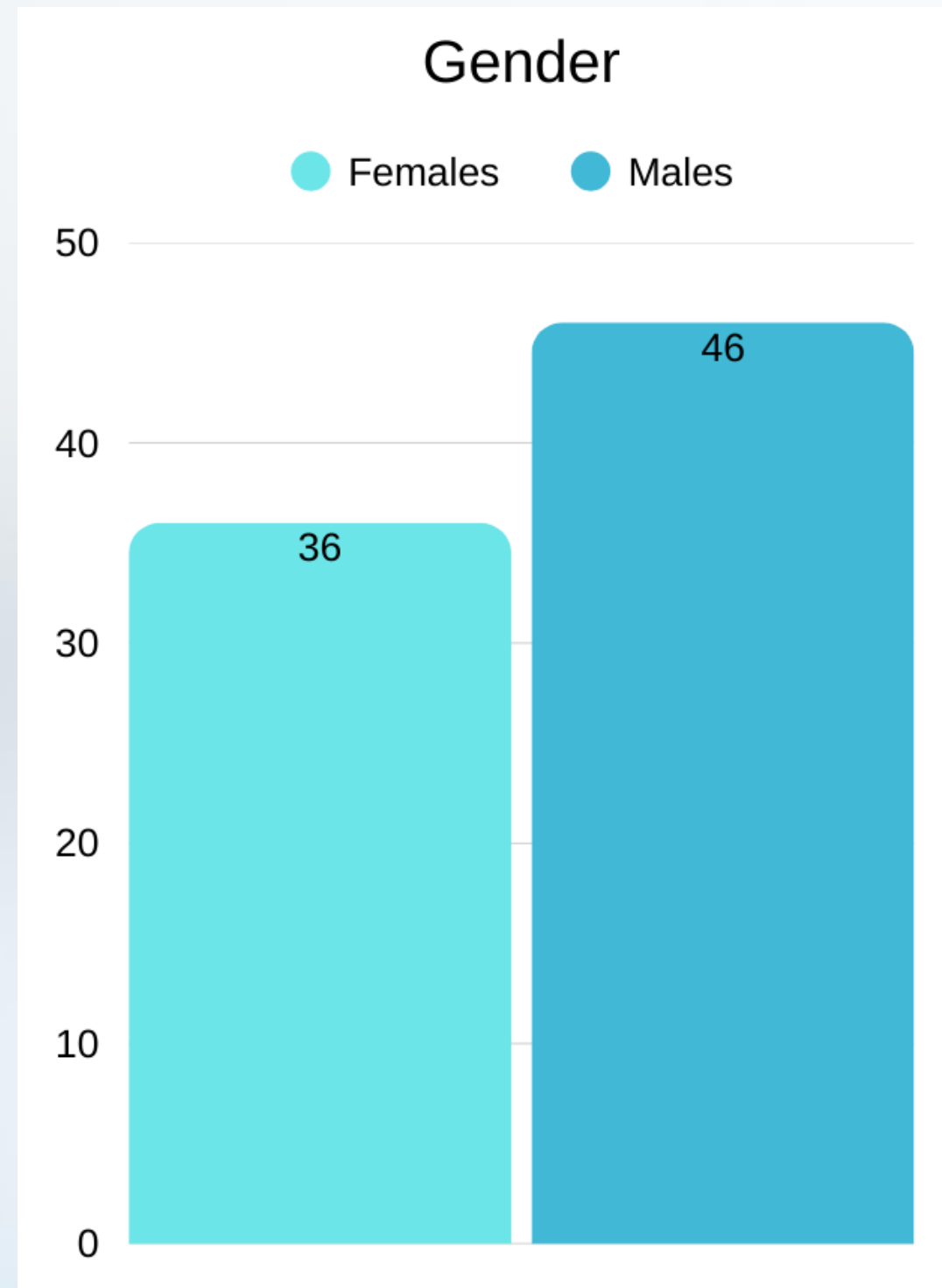
Interval de vârstă: 18 - 94 ani

Gen: 36 femei, 46 bărbați

Interviuri între mai - septembrie 2025

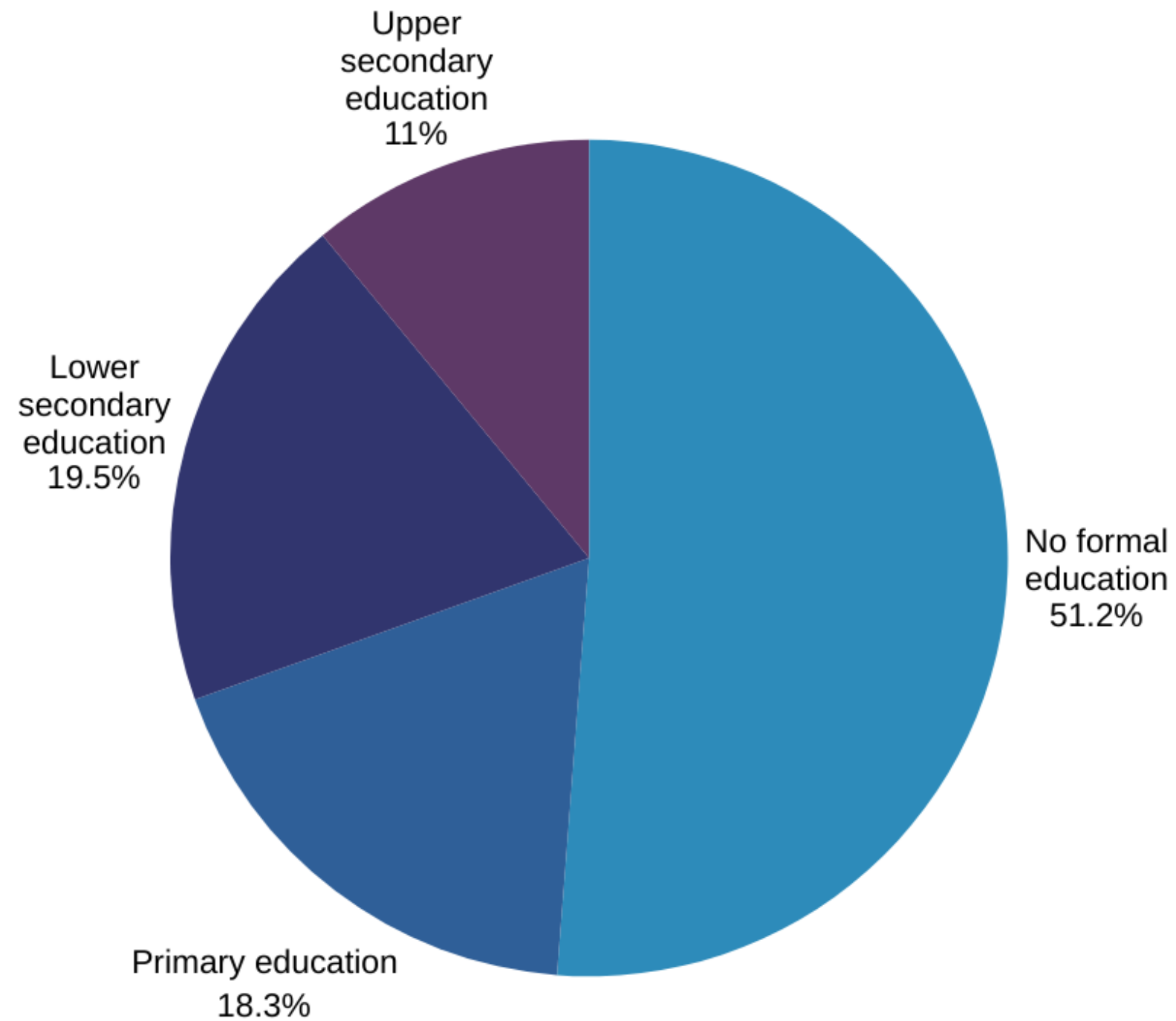

Date socio-demografice

Date socio-demografice

Level of education

Living area

Identitate și experiențe personale

Participanții se definesc din punct de vedere etnic cu claritate și fără ezitare. Mulți exprimă mândrie sau un sentiment natural de apartenență la identitatea lor romă, adesea formulat ca ceva moștenit și incontestabil („așa m-a făcut Dumnezeu”, „așa m-am născut”). Pentru unii, identitatea romă poartă attribute morale pozitive, cum ar fi respectul, loialitatea sau coeziunea familială.

Un tipar recurent este prezența identităților de subgrup în cadrul comunității rome. Participanții se descriu adesea nu doar ca „rom” sau „țigani”, ci ca aparținând unor categorii interne specifice, cum ar fi „rom german”, „sinti/ghipteri” sau „diferite tipuri de romi”. Aceste distincții sunt frecvent folosite pentru a evidenția diferențele culturale, descendența sau superioritatea morală percepută („suntem mai manierați”, „nu suntem ca ceilalți de aici”).

Gen și intersecționalitate

Inegalitățile de gen sunt întărite de sărăcie și de nivelul scăzut de educație.

Etnia romă, genul și marginalizarea socială se intersectează.

Restricții privind mobilitatea, viața socială sau prezența publică.

Roluri tradiționale în familie.

Norme de modestie și reguli vestimentare.

Căsătoria timpurie sau școlarizarea redusă în comparație cu băieții.

Vizibilitatea publică sau socializarea independentă pot fi considerate nepotrivite.

Femeile au avut, din punct de vedere istoric, mai puțină autonomie.

Memorie istorică și migrație

Memoria istorică apare ca fiind relatată de vârstnici sau fragmentată, parțială ori complet absentă în cazul participanților romi mai tineri.

În multe interviuri, amintirile deportării în Bug/Transnistria sunt transmise de la o generație la alta și funcționează ca o narațiune centrală care explică istoria familiei și condițiile actuale. Chiar și participanții mai tineri care nu cunoșteau detalii au descris totuși deportarea ca o experiență definitorie pentru strămoșii lor.

Alți respondenți declară că nu cunosc poveștile familiei despre deportări, migrație sau evenimente istorice majore care afectează etnicii romi. Pentru mulți, această absență se explică prin distanța generațională, lipsa de comunicare în cadrul familiilor sau convingerea că „acele lucruri li s-au întâmplat altora, nu nouă”.

COVID 19

În cadrul interviurilor, experiențele din timpul pandemiei de COVID-19 prezintă variații considerabile și, în general, dovezi limitate de discriminare etnică explicită.

Majoritatea participanților romi descriu un tratament neutru sau echitabil din partea instituțiilor, în special în domeniul sănătății și al administrației publice. Mai mulți respondenți au raportat că au fost tratați „ca toți ceilalți”.

Mai degrabă decât o discriminare sistematică, experiențele par a fi legate de frică și incertitudine generalizată în timpul pandemiei.

Cu toate acestea, unii participanți au descris forme de stigmatizare sau discriminare.

Per total, interviurile sugerează că pandemia nu a introdus noi forme de discriminare etnică, dar a evidențiat vulnerabilități structurale existente.

Relația cu sistemul de probațiune

Interviurile relevă o percepție constant pozitivă privind consilierii de probațiune, majoritatea participanților punând accent pe corectitudine, sprijin și tratament respectuos. Doar relatări izolate indică nepotriviri sau nevoi nesatisfăcute.

Este important de menționat că niciunul dintre participanți nu a raportat discriminare etnică în cadrul probațiunii.

„Nu mi s-a întâmplat niciodată nimic... m-au ajutat.”

„S-au comportat foarte frumos.”

„A fost un sprijin... m-a calmat.”

Soluții și speranțe

Participanții și-au exprimat o dorință puternică de a fi văzuți în societate ca ființe umane egale, fără presupuneri sau prejudecăți.

Mai mulți respondenți descriu cum valoarea și demnitatea sunt pierdute în momentul în care alții își dau seama că sunt romi. Un participant explică faptul că oamenii privesc o persoană de etnie romă „de la distanță” și văd o ființă umană, dar odată ce realizează că sunt romi, valoarea persoanei scade brusc. *„Când te văd de departe, văd o ființă umană... dar când află că ești rom, te văd diferit.”*

„Nu ar trebui să existe nicio diferență între romi și orice altă nație. Ar trebui să fim cu toții la fel.”

„Lăsați oamenii să se întâlnească cu romii, să vadă cine sunt cu adevărat și abia apoi să-i judece. Intrați în casele lor și abia apoi să-i judecați.”

Discriminare și rasism

În cadrul interviurilor, participanții amintesc momente clare de tratament inegal sau lipsit de respect legate de etnia lor. Aceste experiențe au fost trăite în spitale, cartiere, locuri de muncă și în interacțiunile zilnice.

Discriminarea de zi cu zi apare ca o experiență intermitentă, dar recognoscibilă, uneori minimizată sau normalizată de către participanți. Respectabilitatea și comportamentul adecvat sunt frecvent descrise ca strategii pentru evitarea stigmatizării.

O femeie descrie cum a fost batjocorită într-un spital când și-a adus copilul la tratament: „*Am mers la spital cu copilul... și doctorița mi-a spus: «De ce ați venit? Ce doriți?» Și a râs de mine.*”

„Ne-au jignit... au strigat de pe stradă, insultându-ne pentru că suntem romi.

Studiu de caz: Deportarea și memoria familiei

“Mama mea a murit la întoarcere ... nu a mai putut continua și s-a prăbușit” IF_04

Participant din zona rurală, de etnie romă, interviu realizat cu trei membri ai familiei.

- Deportarea în Transnistria reprezintă trauma istorică familială centrală.
- Experiențe transmise intergenerațional de la bunici la copii.

Experiențe istorice cheie

- Deportare forțată bazată pe înșelăciune.
- Călătorie lungă sub control militar.
- Condiții de viață extreme (foamete, frig, boli).
- Moartea membrilor familiei în timpul deportării.

Semnificație pentru familie

- Deportarea văzută ca un punct de cotitură în istoria familiei
- Explică vulnerabilitatea socială actuală.
- Sursă de identitate colectivă și supraviețuire.

Studiu de caz: Deportarea și memoria familiei

Teme cheie

Identitate și discriminare

- Identitate romă puternică combinată cu dorința de incluziune socială.
- Discriminarea este adesea normalizată și evitată pentru a preveni conflictele.
- Femeile rome sunt mai expuse din cauza marcajelor etnice vizibile (îmbrăcămintea tradițională).

Rolul Probațiunii

- Probațiunea este percepută ca o instituție de sprijin.
- Ajutor cu documentele și sprijin social.
- Participanții au învățat să citească și să scrie în timpul supravegherii.

Factori de reziliență

- Coeziune familială puternică
- Memorie intergenerațională
- Sprijin instituțional
- Strategii de adaptare

Masa rotundă

Dialog intercultural și practici incluzive - Contribuția experților la sprijinirea comunității rome

19 Noiembrie 2025

Universitatea de Vest din Timișoara

21 de specialiști din: România, Olanda, Belgia, Germania, Slovacia, Spania, Moldova - Profesioniști în probațiune, Cercetători și cadre universitare, ONG-uri și organizații internaționale, Autorități publice, Studenți

Scop

- Forum pentru dialog academic și profesional
- Înțelegerea provocărilor sistemice cu care se confruntă persoanele de etnie romă din probațiune
- Conectarea rezultatelor cercetării cu practica

Masa rotundă

Dialog intercultural și practici incluzive - Contribuția experților la sprijinirea comunității rome

Teme principale identificate

- Identitate puternică a romilor și apartenență culturală
- Femeile rome se confruntă cu discriminare multiplă
- Dovezi ale marginalizării intergeneraționale
- Segregare spațială și acces limitat la resurse

Sistemul de probațiune

- Participanții au raportat relații în general pozitive
- Dovezi ale creșterii sensibilității culturale

Masa rotundă

Dialog intercultural și practici incluzive - Contribuția experților la sprijinirea comunității rome

Recomandări

- Dezvoltarea de intervenții sensibile din punct de vedere cultural
- Utilizarea de abordări intersecționale și informate despre trauma
- Consolidarea programelor de reintegrare centrate pe familie
- Creșterea cooperării interinstituționale

Impactul proiectului

- Consolidarea parteneriatelor
- Îmbunătățirea înțelegerii experiențelor etnicilor rome
- Sprijin pentru viitoare politici de incluziune

Pro Vocem

Probationer's Voices Reviving Memories

“Finanțat de Uniunea Europeană. Părerile și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului/autorilor și nu reflectă neapărat opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură. Nici Uniunea Europeană, nici EACEA nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.”

www.uvt.ro/provocem